

**Diagnoza środowiska szkolnego w tym diagnoza czynników ryzyka
i czynników chroniących
przeprowadzona**

**w Publicznej Szkole Podstawowej im. Bohaterów Września w Węgrzynie
w roku szkolnym 2022/2023**

Diagnoza środowiska szkolnego i lokalnego, służąca do skonstruowania Programu Wychowawczo - Profilaktycznego została opracowana na podstawie:

- relacji wychowawców klas na temat problemów wychowawczych i dydaktycznych w danej klasie,
- ankiet dla uczniów, rodziców, nauczycieli,
- obserwacji zachowań uczniów,
- analizy dokumentacji szkolnej,
- rozmów z uczniami, nauczycielami, rodzicami i pracownikami obsługi.

Ankieta przeprowadzona na początku września wśród 38 uczniów klas IV-VIII wykazała, że:

1. Wszyscy uczniowie, którzy udzielili odpowiedzi na pytanie czuje się w szkole bezpiecznie – 97%. Jedna osoba - 3% nie udzieliła odpowiedzi na pytanie.
2. Uczniowie czują się w domu bezpiecznie – 32 uczniów - 84%. Sześć osób - 16% raczej tak.
3. 17 uczniów – 45% spędza wolny czas oglądając telewizję, 11 uczniów – 29% w Internecie – używając komunikatorów, przeglądając różne strony, 18 uczniów – 47% grając w gry na komputerze, tablecie lub innym urządzeniu, 20 uczniów - 53% opiekując się zwierzętami. 23 uczniów – 61% spędza czas z koleżankami i kolegami, 11 uczniów – 29% czyta książki, 18 uczniów – 47% uprawia sport, 6 uczniów – 16% gra w gry planszowe, 22 uczniów – 58% spędza miło czas z rodzicami, 11 uczniów – 29% spędza czas samotnie.
4. Kilka godzin dziennie spędza czas przy komputerze/telefonie lub innym sprzęcie 14 uczniów – 37%. Więcej niż godzinę dziennie 9 uczniów - 24%, około godziny

dziennie 8 uczniów – 21%, mniej niż godzinę dziennie 2 uczniów - 5%. 1 uczeń – 3% spędza przy komputerze /telefonie kilka godzin w tygodniu. W weekendy 4 uczniów – 10% spędza czas przy komputerze/ telefonie.

5. 16 – 42% uczniów codziennie uprawia sport. Raz na parę dni 20 uczniów – 52%. Raz w tygodniu 1 – 3%. Jedna osoba nie udzieliła odpowiedzi na pytanie.
6. 5 – 13% uczniów codziennie czyta książki dla przyjemności. Raz na parę dni 6 – 16%. Raz w tygodniu 5 – 13%. Raz w miesiącu 9 – 24%. Nie czyta książek 12 – 31% uczniów. Jedna osoba nie udzieliła odpowiedzi.
7. Codziennie 11 – 29% uczniów spotyka się poza szkołą z kolegami / koleżankami. Raz na parę dni 10 – 26% uczniów. Raz w tygodniu 5 – 13%. Raz w miesiącu 7 – 18%. 4 – 11% nie spotykam się z kolegami poza szkołą. Jedna osoba nie udzieliła odpowiedzi na pytanie.
8. Uczniowie wskazali problemy, które ich dotyczą:
  - a. Trudności w nauce 7 – 18%
  - b. Trudności w porozumiewaniu się z rodzicami 1- 3%
  - c. Trudności w dogadaniu się z kolegami – 1 – 3%
  - d. Brak zrozumienia u nauczycieli 2 – 5%
  - e. Brak zrozumienia u rodziców 2 - 5%
  - f. Czuję się osamotniony 2 – 5%
  - g. Uważam, że nie mam żadnych problemów 26 – 68%.

Dwoje uczniów nie udzieliło odpowiedzi na pytanie.

9. Jako sposób radzenia sobie ze stresem uczniowie wskazali:
  - a. Słucham muzyki 18 – 47%
  - b. Rozmawiam z rodzicami 9 – 24%
  - c. Rozmawiam z kolegami/ koleżankami 7 – 18%
  - d. Wykonuję wysiłek fizyczny 11 – 29%
  - e. Gram w gry 9 – 24%
  - f. Krzyczę, płaczę 7 - 18%
  - g. Palę papierosy, piję alkohol – 1 – 3%
  - h. Układam puzzle – 1 – 3%

Dwoje uczniów nie udzieliło odpowiedzi na pytanie.

- 10.** 20 – 53% uczniów lubi chodzić do szkoły, a 17 – 45% uczniów stwierdziło, że nie. Jedna osoba nie udzieliła odpowiedzi na pytanie.
- 11.** 6 – 15 % uczniów wskazało, że obawia się czegoś w szkole, wskazując przy tym na : obawę przed dostaniem słabej oceny, dużą ilość prac domowych oraz brak zrozumienia w przypadku nieprzygotowania. 31 uczniów – 82 % niczego nie obawia się w szkole. Jedna osoba nie odpowiedziała na pytanie.
- 12.** Uczniowie zwróciliby się w szkole po pomoc:
- a. Do Dyrektora 3 – 8%
  - b. Do wychowawcy 24 – 63%
  - c. Do innych nauczycieli niż wychowawca 4 – 11%
  - d. Do pedagoga 6 – 16%
  - e. Do pielęgniarki 1 – 3%
- 4 osoby nie udzieliło odpowiedzi na pytanie.
- 13.** Zdaniem 35 – 92% uczniów, w zespole klasowym panują dobre relacje pomiędzy uczniami. Zdaniem 1 – 3% panują niedobre relacje. 2 osoby nie odpowiedziały na pytanie.
- 14.** 10 – 26% badanych uważa, że koledzy i koleżanki ze szkoły lubią ich, 25 – 65% uważa, że raczej tak. 1 - 3% uczniów uważa, że jest raczej nielubiana przez koleżanki i kolegów, 1 – 3%, że jest nielubiana.
- 1 osoba nie odpowiedziała na pytanie.
- 15.** 29 – 76% ma przyjaciół wśród koleżanek/kolegów w klasie/szkole. 7 – 18% uczniów stwierdziło, że raczej tak. 1 – 3% uważa, że raczej nie. 1- 3% nie ma przyjaciół w szkole.
- 16.** 3 – 8% uczniów przyznało, że często popada w konflikty z innymi osobami. Rzadko 29 – 76%. Nigdy 5 – 13%. Jedna osoba nie udzieliła odpowiedzi.
- 17.** 1 – 3% uczniów uważa, że są osoby w klasie lub szkole, które im dokuczają i źle się z tym czują. 12 – 31% uważa, że są osoby w klasie lub szkole, które im dokuczają, ale są to tylko żarty. 25 – 66% uważa, że nigdy mi się nie zdarzyło, aby ktoś w klasie lub szkole im dokuczał.
- 18.** 1 – 3% uczniów w ciągu ostatnich 12 miesięcy doświadczyło przemocy (bójka, atak słowny, ataki lub ośmieszanie na forum internetowym) ze strony kolegów czy

- koleżanek ze szkoły. 36 – 94% nie miało takich doświadczeń. Jedna osoba odpowiedziała, że nie wie.
- 19.** 35 - 92% uczniów w ciągu ostatnich 12 miesięcy nie rozpoczęło bójki, nie brało w niej udziału, nie ośmieszało ani nie atakowało kogoś w Internecie. 3 osoby -8% rozpoczęło lub brało udział w bójce, bądź atakowały kogoś w Internecie.
- 20.** 2 – 5% zawsze łatwo ulega presji rówieśników, 11- 29% czasami. 25 – 66% ma swoje zdanie i nie zmienia go pod wpływem innych.
- 21.** 31 – 81% uczniów nie korzystało nigdy z substancji psychoaktywnych. Pozostali uczniowie przyznali, że korzystali z:
- Papierosy (nikotyna) 3 – 8%
  - Alkohol 2 – 5%
  - Narkotyki - 0
  - Dopalacze- 1 – 3%
  - Napoje energetyczne 6 – 16%
  - Inne środki psychoaktywne - 0
- 22.** 20 – 52% uczniów posiada wiedzę na temat środków psychoaktywnych ze szkoły, 18 – 47% z Internetu, 13 – 34% od rodziców, 5 – 13% od rówieśników, kolegów.
- 23.** Zdaniem 20 – 53% uczniów wychowawca przekazuje im wiedzę nt. środków psychoaktywnych (narkotyki, dopalacze). 8 – 21% uważa, że raczej tak. 2 – 5% uważa, że raczej nie. 8- 21% - uważa, że wychowawca nie przekazuje im wiedzy na temat środków psychoaktywnych.
- 24.** 2 – 5% uczniów przyznało, że ktoś kiedykolwiek proponował im narkotyki lub inne używki (papierosy, alkohol itp.). 36 – 95% badanych nie miało takiej propozycji.

Ankiety dla rodziców uzupełniło 17 osób.

- 17 ankietowanych – 100% stwierdziło, że ich dziecko czuje się w szkole bezpiecznie.
- 76% badanych (13 osób) uważa, że jego dziecko lubi chodzić do szkoły, 4 osoby – 24% stwierdziło, że dziecko nie lubi chodzić do szkoły.
- 88% (15 osób) twierdzi, że dzieci niczego się w szkole nie obawiają. 1 rodzic uważa, że jego dziecko boi się otrzymania jedynki. 1 rodzic uważa, że jego dziecko obawia się braku papieru w toalecie.
- Według rodziców problemy ich dzieci dotyczą:
  - Braku zrozumienia u nauczycieli - 2 badanych – 12%

- b. Trudności w dogadaniu się z kolegami – 2 osoby – 12%
- c. Trudności w nauce - 18%
- d. Czuje się osamotniony – 3 osoby – 18%
- e. 9 osób – 53% badanych uważa, że ich dziecko nie ma żadnych problemów.

5. 76% badanych rodziców– 13 osób stwierdziło, że ich dzieci rozmawiają z nimi na tematy osobiste (przeżycia, emocje, pytania dotyczące rozwoju), na tematy związane z nauką oraz z tym gdzie i z kim dziecko spędza czas.

71% (12 osób) rozmawia z dzieckiem na tematy związane z rówieśnikami.

35% badanych - 6 rodziców rozmawia ze swoimi dziećmi na tematy związane z zagrożeniami wynikającymi z używania papierosów, alkoholu, narkotyków, dopalaczy.

- 6. 94% (16) badanych rodziców twierdzi, że posiada wiedzę na temat działania substancji psychoaktywnych (alkohol, nikotyna, napoje energetyczne, dopalacze, narkotyki) na organizm młodego człowieka. Jeden rodzic przyznał, że nie posiada takiej wiedzy.
- 7. 100% ankietowanych potrafiłoby zauważyć, że dziecko jest pod wpływem takich substancji, 1 osoba nie potrafiłaby.
- 8. 2 rodziców (12% badanych) stwierdziło, że zauważyło problem wśród uczniów naszej szkoły z zażywaniem substancji psychoaktywnych(alkohol, nikotyna, napoje energetyczne, dopalacze, narkotyki).
- 9. Wszyscy rodzice twierdzą, że znają najbliższych kolegów/koleżanki swojego dziecka,
- 10. 29% badanych rodziców stwierdziło, że kontakty ich dziecka z rówieśnikami jest bardzo dobre, zaś 65 % uważa te kontakty za dobre. Jeden rodzic nie wie jakie kontakty z rówieśnikami ma jego dziecko.

Ankietę uzupełniło 10 nauczycieli.

- 1. 80% nauczycieli stwierdziło, że ich zdaniem uczniowie czują się w szkole bezpiecznie. 2 nauczycieli uważa, że raczej tak.
- 2. Wszyscy nauczyciele uważają, że uczniowie mogą liczyć na nich w każdej sytuacji.
- 3. Wszyscy nauczyciele omawiają z uczniami tematy dotyczące zagrożeń związanych z zażywaniem środków psychoaktywnych.

4. 90% ankietowanych nauczycieli nie dostrzega zagrożeń w szkole i najbliższym otoczeniu. 1 osoba dostrzega agresję słowną, picie energetyków, styczeń z alkoholem i prawdopodobnie z narkotykami.
5. 90% ankietowanych nie dostrzega zagrożenia w zachowaniu naszych uczniów, na które powinniśmy zwrócić szczególną uwagę i które mogą wpływać na podejmowanie przez nich zachowań ryzykownych. 1 osoba dostrzega hejt w Internecie.
6. Według 2 nauczycieli (20% ankietowanych) uczniowie mają pozytywny stosunek do obowiązku szkolnego. 80% uważa, że mają raczej pozytywny stosunek.
7. 70% nauczycieli uważa, że uczniowie angażują się w życie szkoły. 30 % uważa, że raczej tak.
8. 70% ankietowanych twierdzi, że wzajemne relacje wśród uczniów są pozytywne i przyjazne. 3 nauczycieli uważa, że raczej te relacje są pozytywne i przyjazne.
9. 8 ankietowanych nauczycieli (80%) twierdzi, że na terenie szkoły nie dochodziło do przejawów agresji. 2 nauczycieli stwierdziło, że nie wie, czy na terenie szkoły dochodziło do przejawów agresji.
10. Uczniowie nie mają dostępu do środków psychoaktywnych na terenie szkoły zdaniem 80% badanych. 1 osoba uważa, że raczej nie i 1 osoba nie wie czy uczniowie mają dostęp do środków psychoaktywnych na terenie szkoły.
11. Zdaniem ankietowanych nauczycieli szczególną uwagę w pracy wychowawczo-profilaktycznej naszej szkoły w roku szkolnym 2022/2023 należy zwrócić na:
  - poprawę relacji rówieśniczej,
  - picie energetyków przez uczniów,
  - profilaktykę uzależnień,
  - zdrowie psychiczne i fizyczne,
  - poprawę postawy uczniów wobec ich obowiązków szkolnych,
  - stosunek do nauki.
12. Według ankietowanych przed podejmowaniem zachowań ryzykownych chronią uczniów oraz sprzyjają ich prawidłowemu rozwojowi następujące cechy naszego środowiska szkolnego oraz otoczenia:
  - znajomość sytuacji domowej uczniów,
  - małe środowisko,
  - kontakt z rodzicami,
  - praca wychowawcza,

- dużo zajęć pozalekcyjnych,
- dostępność nauczycieli,
- dyżury nauczycieli,
- zaangażowanie nauczycieli,
- rozmowy z nauczycielami,
- angażowanie się w życie szkoły,
- działania profilaktyczne szkoły,
- relacje rodzinne,

- a także takie cechy i zachowania uczniów, jak:

- otwartość,
- zaangażowanie w życie klasy i szkoły,
- zajęcia szkolne, pasje i zainteresowania,
- chęć rozmowy i współpracy,
- rozwaga, posłuszeństwo,
- odwaga,
- przewidywanie skutków zachowań negatywnych,
- przeciwstawianie się grupie,
- asertywność.

13. W zakresie udoskonalania pracy wychowawczej i profilaktycznej naszej szkoły nauczyciele uważają, że powinniśmy rozmawiać o depresji wśród młodzieży, o agresji i osamotnieniu oraz zaplanować działania na temat relacji rówieśniczych i funkcjonowania grupy rówieśniczej, radzenia sobie ze stresem, rozwiązywania konfliktów, uzależnienia od gier komputerowych i napojów energetyzujących.

Wnioski

Czynniki chroniące:

- uczniowie czują się w szkole bezpiecznie,
- uczniowie czują się w domu bezpiecznie,
- uczniowie nie obawiają się niczego w szkole,
- w zespołach klasowym panują dobre relacje pomiędzy uczniami,

- uczniowie nie korzystają z substancji psychoaktywnych,
- uczniowie posiadają wiedzę na temat środków psychoaktywnych,
- wychowawcy przekazują uczniom wiedzę na temat środków psychoaktywnych,
- uczniowie mają swoje zdanie i nie zmieniają go pod wpływem innych,
- uczniowie są lubiani wśród kolegów i koleżanek ze szkoły i mają wśród nich przyjaciół,
- uczniowie znają sposoby radzenia sobie ze stresem,
- uczniowie nie rozpoczynali bójek, nie brali w nich udziału, nie ośmieszali czy atakowali kogoś w Internecie,
- uczniowie nie popadają w konflikty z innymi osobami,
- uczniowie nie doświadczyli przemocy (bójka, atak słowny, ataki lub ośmieszanie na forum internetowym) ze strony kolegów czy koleżanek ze szkoły,
- większość uczniów dość często uprawia sport,
- małe środowisko lokalne,
- mała liczebność klas,
- bezpośredni kontakt uczeń – nauczyciel,
- mała liczba uczniów w szkole,
- aktywna praca wychowawców i zespołu PPP,
- indywidualne podejście nauczycieli do ucznia,
- zaangażowanie nauczycieli w pracę wychowawczą,
- dobre relacje nauczyciel – uczeń,
- dobry kontakt nauczycieli z rodzicami,
- dobre planowanie pracy szkoły,
- podejmowanie wielu działań wychowawczych i profilaktycznych,
- szybka diagnoza problemów,
- liczne warsztaty dotyczące zagrożeń, właściwych postaw i zachowań oraz właściwych relacji,

- realizacja różnych programów profilaktycznych,
- zainteresowanie nauczycieli problemami uczniów.

Czynniki ryzyka:

- uczniowie dużo czasu spędzają przy komputerze/telefonie/tablecie itp.,
- uczniowie mało czasu poświęcają na czytanie książek,
- pojawiają się problemy z nauką,
- nie wszyscy uczniowie stosują zwroty grzecznościowe,
- obniżenie wśród uczniów motywacji do nauki,
- pogorszenie relacji rówieśniczych,
- mała kontrola rodziców czasu spędzanego przez dzieci.

Rekomendacje:

- wspieranie rodziców w rozpoznawaniu zagrożeń związanych z częstym korzystaniem z mediów społecznościowych i elektroniki,
- wspieranie pozytywnych relacji w grupie, integracja,
- kontynuacja działań wychowawczych i pracy zespołu PPP,
- zachęcanie do udziału w imprezach integracyjnych,
- prowadzenie działań z zakresu promocji zdrowia oraz wspomaganie ucznia w jego rozwoju,
- współpraca z rodzicami w celu budowania postawy prozdrowotnej i zdrowego stylu życia,
- kształtowanie hierarchii wartości, w której zdrowie należy do jednych z najważniejszych w życiu,
- promowanie zdrowego stylu życia,
- kształtowanie przyjaznego klimatu w szkole, w tym budowanie prawidłowych relacji rówieśniczych,

- badanie poczucia bezpieczeństwa uczniów w szkole,
- wzmocnianie kompetencji wychowawczych nauczycieli i wychowawców oraz rodziców,
- rozwijanie i wspieranie działalności wolontariackiej,
- dostarczanie rzetelnych i aktualnych informacji na temat zagrożeń i rozwiązywania problemów związanych z używaniem środków odurzających, substancji psychotropowych, środków zastępczych, nowych substancji psychoaktywnych,
- prowadzenie działań wychowawczych i profilaktycznych związanych z przeciwdziałaniem używaniu środków i substancji psychotropowych, środków zastępczych, nowych substancji psychoaktywnych, piciem napoi energetyzujących,
- realizacja programów profilaktycznych i promujących zdrowie psychiczne,
- rozwijanie zainteresowań, pasji i uzdolnień uczniów oraz przeciwdziałanie niepowodzeniom szkolnym w ramach zajęć edukacyjnych oraz przygotowanej oferty zajęć pozalekcyjnych,
- prowadzenie działań mających na celu propagowanie czytelnictwa wśród uczniów,
- systematyczne informowanie rodziców o podejmowanych w szkole działaniach wychowawczo – profilaktycznych,
- motywowanie uczniów do nauki.